

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania R. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie

o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 27 sierpnia 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 9 października 2023 r., sygn. akt III AUa 325/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz odwołującego się kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, wyrokiem z dnia 9 października 2023 r., oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Rzeszowie od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 22 lutego 2022 r., mocą którego zmieniono zaskarżoną decyzję z dnia 1 września 2021 r. i przyznano R. S. prawo

do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach, począwszy od dnia 1 lipca 2021 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. nie legitymował się 25- letnim okresem składkowym i nieskładkowym i nie mógł starać się o prawo do emerytury w wieku obniżonym z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Jednakże, co wynika z zebranego materiału dowodowego, był zatrudniony w okresie od 16 grudnia 1983 r. do 29 lutego 1996 r. (12 lat, 2 miesiące i 16 dni) w szczególnych warunkach, w stałym i pełnym wymiarze czasu pracy. Zajmował się obsługą stacji transformatorowej, urządzeń do przetwarzania i przesyłu energii elektrycznej. Ponadto zajmował się utrzymaniem sprawności urządzeń zasilanych energią elektryczną służących do wytwarzania pasz (konserwacją, oczyszczaniem, usuwaniem awarii). Dotyczyło to eksploatacji silników elektrycznych i instalacji elektroenergetycznych w pomieszczeniach zagrożonych wybuchem. To zaś spowodowało, że wnioskodawca wykazał łącznie ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a tym samym spełnił wszystkie przesłanki do przyznania mu prawa do rekompensaty.

Skargę kasacyjną wywiódł organ rentowy, wskazując na jej oczywistą zasadność.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawca wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od skarżącego na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, oparty na przesłance przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste

naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tak rozumiana przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie została skutecznie wykazana.

Jednocześnie zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, na podstawie dokonanych ustaleń, że wnioskodawca we wskazanym okresie wykonywał pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, która została zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach. Tym samym uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zmierza jedynie do zakwestionowania dokonanej w sprawie oceny dowodów oraz poczynionych na tej podstawie ustaleń faktycznych. Innymi słowy, celem postępowania kasacyjnego nie jest uzupełnianie materiału dowodowego ani jego ponowna ocena (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z ustawową definicją zawartą w art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które nie nabędą prawa do emerytury pomostowej. Gramatyczna wykładnia ustawowej definicji rekompensaty jednoznacznie wskazuje, że świadczenie to dotyczy takich ubezpieczonych, którzy nie mogą nabyć prawa do emerytury pomostowej i którzy równocześnie utracili możliwość nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to znaczy takich ubezpieczonych, którzy nie spełnili łącznie warunków przewidzianych w art. 32, 46

lub art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1251, dalej ustawa emerytalna). Prawo do rekompensaty zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej wynoszący co najmniej 15 lat i nie nabył prawa do emerytury na podstawie przepisów tej ustawy.

Dla oceny czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Decydujące znaczenie w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazach A lub B stanowiących załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej jako rozporządzenie z 1983 r.). W świetle art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia z 1983 r. stanowi zresztą, że akt ten ma zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do niego. Prawo do rekompensaty przysługuje za okres pracy w warunkach szczególnych, która jest faktycznie wykonywana stale i to w pełnym wymiarze czasu pracy, co ustalił Sąd Apelacyjny.

Czynności, które wykonywał ubezpieczony zostały wymienione w rozporządzeniu z 1983 r., to jest w Dziale II (w energetyce) wykaz A - prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych; w Dziale XIV (prace różne), poz. 25 - bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie; w Dziale

X (w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym), poz. 10 - prace przy wytwarzaniu mąki, kasz, płatków i śruty, stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy. Wobec czego orzeczono z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. i art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[AGM]

[ms]